

Türkiye

Pekin+25

Kadın Platformu
Politika Tutum Belgesi

2019

Türkiye
Pekin+25
Kadın Platformu
Politika Tutum Belgesi

2019

İletişim

Türkiye Pekin+25 Kadın Platformu
E-posta: pekin25tr@gmail.com

Türkiye Pekin+25 Kadın Platformu Politika Tutum Belgesi

Pekin Eylem Platformu'nun 25. yılında dünyanın hiçbir ülkesinde Platformu'nun ortaya koyduğu eyleme ve bunların sonucu olarak amaçlanan toplumsal cinsiyet eşitliğine tümüyle ulaşıldığını söylemek mümkün değildir. Bu amacı destekler nitelikteki birçok uluslararası belgeye¹ rağmen küresel, bölgesel, ulusal ve yerel düzeylerde kadın ve kız çocuklarının güçlenmesinin, toplumsal cinsiyet eşitliğine ulaşmanın çok uzağındayız.

Türkiye'de, kadın hareketinin yıllardır süren güçlü mücadelesi sonucunda mevzuat, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda oldukça elverişli bir zemin sağlasa da, bunun uygulandığını, kadın ve kız çocuklarının hayatına yansıdığını söyleyebilmek mümkün değildir. Türkiye'den kadın ve LGBTQİ+ örgütleri bu raporla, hem Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğini, kadın ve kız çocuklarının durumunu kısaca ortaya koymaya çalışmakta, hem de Pekin'den bugüne küresel anlamda yaşananların da acil bir ihtiyaç olarak ortaya koyduğu 'Küresel Bağımsız Bir Kadın Kuruluşu'nun kurulmasını önermektedir.

Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / Eşitsizliği

Küresel Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'na² göre, Türkiye, 149 ülke arasında 130. sırada yer almaktadır. Türkiye'de "ekonomik katılım ve fırsatlar" konusunda toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin azaltılması yönünde özellikle de teknik ve karar verici pozisyonlarda bazı ilerlemeler görülse de toplumsal cinsiyete dayalı gelir eşitsizliği artmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayınlanan veriler göstermektedir ki, kadınların işgücüne katılımı (%33.6) ve kadın istihdamı (%28.9) oldukça düşüktür.³ CEDAW Komitesi, Türkiye'nin 7. Periyodik Gözden Geçirmesi sonrası yayınladığı Nihai Görüşler'de kadınların işgücüne katılımındaki düşüklüğü aynı zamanda kadınların üzerindeki eşitsiz ev işi ve bakım yüküne bağlamaktadır.⁴ Türkiye'deki kadınların

---

1 Örneğin BM Güvenlik Konseyi Kararları 1325, 1820 ve 2122, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (özellikle Amaç 5), Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesi vb.

2 Dünya Ekonomik Forumu. 2019. Küresel Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Raporu. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2018.pdf [son erişim 20 Ekim 2019]

3 Türkiye İstatistik Kurumu. 8 Mart 2019. İstatistiklerle Kadın, 2018. <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30707> [son erişim 20 Ekim 2019]

4 CEDAW Komitesi Türkiye'nin 7. Dönemsel Gözden Geçirmesi Hakkında Nihai Görüşleri,

yüzde 55'i işgücünden uzak kalmalarının sebebi olarak ev içi ve ailevi yükümlülüklerini göstermektedir.⁵ İşgücüne katılan kadınlar arasında da kayıt dışı çalışanlar oldukça fazladır (yaklaşık her iki kadından biri), bu oran kırsal alanlarda yüzde 93.7'ye kadar çıkmaktadır.⁶ Dahası, iş imkânlarına erişebilen kadınların yaşadıkları toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler iş yerlerinde devam etmektedir; benzer beceri ve eğitim seviyesine sahip erkeklerin kadınların neredeyse iki katı maaş alıyor olması bu durumun bir yansımasıdır.⁷ Gelir getirici aktivitelere katılım, çoğu Suriyeli kadın ve kız çocuklarından oluşan sığınmacı kadınlar için daha da kısıtlıdır. Bir İhtiyaç Belirleme Araştırması⁸, araştırmaya dahil olan Suriyeli kadınların yalnızca yüzde 15'inin gelir getirici bir işte çalıştığını belirlemiş ve gelir düzeylerinin de oldukça düşük olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmaya katılan kadınların yüzde 24'ünün hane halkı geliri 700 TL'nin (yaklaşık 125 USD) altındadır.

Kadınlar özellikle "karar verici mekanizmaların, hükümet ve Meclis dahil ulusal ve yerel tüm düzeylerinde" oldukça düşük oranlarda temsil edilmektedir.⁹ Kadınların ulusal parlamentodaki temsilcileri %14,7 iken 2018 seçimleri sonrası sadece %17 olabilmıştır. Bu alanda da Türkiye, Küresel Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'na¹⁰ göre, 149 ülke arasında 113. sıradadır. 2019 Yerel seçimlerinde siyasi partilerin gösterdiği toplam 8263 adayın yalnızca 652'si kadındı.¹¹ 2019 yerel seçimleri resmi sonuçlarına göre, toplam 1389 belediye başkanının yalnızca 45'i (%3.23) kadındır.¹² Hükümette 21 bakandan yalnızca 2'si kadındır.¹³ Ayrıca akademik pozisyonların yüzde 41'inde kadın akademisyenler bulunsa da bunların yalnızca yüzde

---

CEDAW/C/TUR/CO/7, 25.07.2016, sf. 14.

5 CEDAW Komitesi Türkiye'nin 7. Dönemsel Gözden Geçirmesi Hakkında Nihai Görüşleri, CEDAW/C/TUR/CO/7, 25.07.2016, sf. 14.

6 TÜİK, 2018.

7 Dünya Ekonomik Forumu. 2019. Küresel Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Raporu. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2018.pdf [son erişim 20 Ekim 2019]

8 UNWOMEN. 2018. Türkiye'de Koruma Statüsündeki Suriyeli Kadın ve Kızlar Hakkında İhtiyaç Analizi (Needs Assessment of Syrian Women and Girls Under Temporary Protection Status in Turkey). http://sgdd.org.tr/wp-content/uploads/2018/08/The_Needs_Assessment_ENG_WEB.pdf [son erişim 23 October 2019]

9 CEDAW Komitesi Türkiye'nin 7. Dönemsel Gözden Geçirmesi Hakkında Nihai Görüşleri, CEDAW/C/TUR/CO/7, 25.07.2016

10 Dünya Ekonomik Forumu. 2019. Küresel Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Raporu. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2018.pdf [son erişim 20 Ekim 2019]

11 Kadın Koalisyonu. 2019. Kadın Adayların Siyasi Partilere, Belediyelere, İllere Göre Dağılımı. <http://kadinkoalisyonu.org/kadin-adaylarin-siyasi-partilere-belediyelere-illere-gore-dagilimi/> [son erişim 20 Ekim 2019]

12 Siyasi bir parti, HDP, cinsiyetlerin eşit temsili için eşbaşkanlık uygulamasını getirmiştir. Anca bu uygulama Yüksek Seçim Kurulu tarafından yasallaştırılmamıştır.

13 Gazete Duvar. 15 April 2019. Ürperten Sonuçlar (Gruesome Results) <https://www.gazeteduvar.com.tr/kadin/2019/04/15/urperen-sonuc-bin-389-belediyeye-45-kadin-baskan/> [son erişim 20 Ekim 2019]

5.6'sı karar verici pozisyonundadır.¹⁴

2014 Yerel seçimleri sonucunda çoğu Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı illerde olmak üzere, DBP'nin seçimle yönetimine geldiği 102 belediyeden 96'sına 2016'da kanun hükmünde kararname ile merkezi olarak kayyumlar atanmıştır. Seçilmiş bu temsilciler görevlerinden alınmış, 39'u tutuklanmıştır. 2015-2017 arasında 28 kadın belediye eşbaşkanı tutuklanmıştır. Bu durum kadınların siyasi katılımını olumsuz yönde etkilemekte ve kadın temsilini zayıflatmaktadır.

Ülkedeki toplumsal cinsiyet eşitsizliği Türkiye'deki kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesini, refahını ciddi biçimde engellemekte, hatta yaşam haklarını ihlal etmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın 2014 yılında yaptırdığı kapsamlı bir araştırma ülkede evli kadınların yüzde 36'sının fiziksel şiddete maruz kaldığını ortaya koymuştur. Başka bir deyişle, ülkede yaklaşık olarak her 10 kadından 4'ü kocası ya da ilişki içerisinde olduğu partneri tarafından fiziksel şiddete maruz kalmaktadır.¹⁵ Aynı araştırmaya göre, bu kadınların ayrıca, yüzde 12'si cinsel şiddete, yüzde 44'ü psikolojik şiddete ve yüzde 30'u ekonomik şiddete maruz kalmış ve fiziksel ve/veya cinsel şiddete uğrayan kadınların büyük bir çoğunluğu (yüzde 89) kurumlara ya da örgütlere başvurmamış, yüzde 44'ü ise bu yaşadıklarını kimseyle paylaşmamıştır. Toplumsal cinsiyet eşitliğine karşı gelen ve yardım arayanları marjinalleştiren devlet politikaları ve siyasi söylemler kadın ve kız çocuklarını bu tür hayati durumlarda dahi yardım istemekten vazgeçirerek halihazırda oldukça ağır olan bu tabloyu olumsuz yönde etkilemektedir.

Türkiye'de erken yaşta ve zorla evliliklerin yaygınlığı da bir başka endişe sebebidir. Yasal evlilik yaşının 18 olmasına rağmen, yasal düzenleme 17 yaş üzerindeki çocukların ailelerinin izniyle, 16 yaş üzerindeki çocukların da mahkemelerin "istisnai durumlar ve hayati sebepler" üzerine verecekleri izinler ile

14 Yüksek Öğretim Kurulu, (YÖK) İstatistikleri, 2017.

15 Hacettepe Üniversitesi. 2014. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet. http://www.hips.hacettepe.edu.tr/ING_SUMMARY_REPORT_VAW_2014.pdf [son erişim 20 Ekim 2019]

evlenmelerine onay vermektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2016 yılı Aile Yapısı Araştırması'na göre ise Türkiye'deki evlenmiş nüfus içerisinde kadınların %28.2'si, erkeklerin ise %5.6'sı 18 yaşından önce evlendirilmiştir.¹⁶

Şişinmacı durumundaki kız çocukları erken yaşta ve zorla evlilikler karşısında daha da savunmasız durumdadır. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Başkanlığı raporuna göre, Türkiye'de, kamplarda ya da kamp dışında yaşayan 15–18 yaş arası Suriyeli kız çocuklarının yüzde 24'ü evlidir.¹⁷ Ayrıca Türkiye, toplumsal cinsiyet temelli şiddet ve güvencesiz çalıştırılmaya en açık grubu oluşturan, çeşitli statülerden, 1,6 milyonu Suriyeli olmak üzere, 2,5 milyona yakın kadın ve çocuk göçmenin yaşadığı bir ülkedir. Özellikle kâğıtsız ve düzensiz göçmenler güvencesiz olarak cinsel şiddet tehdidi altında çalışmakta ve yüksek sınır dışı edilme tehdidi sebebiyle yasal haklarını arıyamamaktadır. Son altı aydır hukuksuz geri gönderme vakalarına çok sık rastlanmakta, bu süreçlerde hem Cenevre hem de İstanbul Sözleşmesi ihlal edilmektedir.

LBTI+ kadınlar daha da ağır şiddet ve ayrımcılık türlerine maruz kalmaktadır. Bu durum nefret suçu faillerinin cezасız kalması ve şiddet mağdurları için erişilebilir ve ayrımcılık yapmayan hizmetlerin bulunmaması sebebi ile vahimleşmektedir.¹⁸

Engelli kadınlar da Türkiye'de çoklu ayrımcılık yaşayan kadın gruplarından. Yukarıda genel olarak kadınlar için belirtilen eğitime, istihdama katılma, karar mekanizmalarında yer alma gibi istatistikler engelli kadınlar için çok daha düşük oranlardadır. Engelli kadınların şiddete maruz kalması konusunda devlet tarafından yapılan bir araştırma bulunmamasıyla birlikte, Engelli Kadın Derneği'nin 2013–2014

16 TÜİK Aile Yapısı Araştırması 2016, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=109&locale=tr> [son erişim 21 Ekim 2019]

17 Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. AFAD, 2014 <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/54512> [son erişim 20 Ekim 2019]

18 CEDAW Komitesi Türkiye'nin 7. Dönemsel Gözden Geçirmesi Hakkında Nihai Görüşleri, CEDAW/C/TUR/CO/7, 25.07.2016

yılları arasında yaptığı araştırma, Türkiye’de ŞÖNİM’ler dahil kamu kurumlarının bir çoğunun engelli kadın mağdurlara hizmet vermek konusunda yetersiz kaldığını ortaya koymuştur.¹⁹

Ekolojik yıkım ve iklim krizi konularında ise Türkiye’de kadınların bu yıkımdan nasıl etkilendiğine dair geniş çaplı bir araştırma olmamakla birlikte, özellikle yerellerdeki ekolojik yıkım ve iklim krizine karşı yaşam alanlarını savunmak için kadınlar, mücadelenin ön saflarında yer almaktadır. Ancak Türkiye’nin henüz Paris Antlaşması’nı onaylamamış olması, konuya kadınların yaşamı açısından bakan araştırmaların ve çalışmaların eksikliği, kadınların bu alanda da karar verici mekanizlarda yer almaması yaşanan hak ihlallerini görünmez kılmaktadır.²⁰

Tüm bu ayrımcılıklar kadın ve kız çocuklarının, insan haklarına ulaşmalarını zorlaştırırken, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın ve kız çocuklarının güçlenmesi yönünde kazanılmış hakların kaybına dair endişe yaratmaktadır. Özellikle siyasi iktidarın eşitlik ve bu doğrultudaki mevzuat ve mekanizma karşıtı söylemi, siyasi iktidarı destekleyen medyanın ve siyasi iktidar tarafından desteklenen bazı tekil grupların (mağdur/boşanmış babalar, aile meclisleri gibi) saldırgan, eşitlikçi yaklaşımları ve bunların savunucularını hedef alan tavrını daha da tehlikeli bir hale getirmiştir. Kadınların boşanma sonrasında aldıkları yoksulluk nafakası, kadınları kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddete karşı koruyan 6284 no’lu yasa, İstanbul Sözleşmesi ve kadınların cinsellik ve doğurganlık sağlığına dair hakları bu saldırıların hedefindedir. Türkiye’de Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı’nın lağvedilerek kadınlara dair konuların Çalışma, Aile ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı altına alınması kurumsal düzeyde kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesinin geri plana atıldığı bir göstergesidir. Ayrıca “toplumsal cinsiyet eşitliği” ibaresi hem tutum, hem de terim olarak devlet belgelerinden silinmektedir. Yakın dönemde 11. Kalkınma Planı’ndan ve Millî Eğitim Bakanlığı Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinden toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı ve ibarelerinin çıkarılması gibi adımlar Türkiye’de devlet/kamu idaresi düzeyinde yükselmekte olan toplumsal cinsiyet eşitliği karşıtlığını gözler önüne sermekte, kadın örgütleri nezdinde ise kazanılan haklardan geriye gidüş endişesi yaratmaktadır. Devletin, insan haklarının izlenmesi ile yükümlü kurumu olan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu TİHEK ise “Ailenin Korunması Hakkı Sempozyumu” gibi sonuçları açısından da vahim bir organizasyonla bu durumu pekiştirmektedir: Sempozyumun sonuç bildirgesinde İstanbul Sözleşmesi’nin kadına yönelik şiddeti önlemede kadını incelemesini akıl almaz bir şekilde eleştirmekte, evlilik dışı birlikte yaşam veya LGBTQİ çiftlerin birlikte yaşamaları gibi farklı bir arada yaşama pratiklerinin ailenin alternatifi olamayacağını beyan etmekte ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’nin de aile temelli politikalarla hayata geçirilmesi gerektiğini söylemektedir.

---

19 Engelli Kadın Derneği. 2014. Türkiye’de Engelli Kadınlara Yönelik Şiddet Raporu http://www.sabancivakfi.org/i/content/4826_2_Turkiyede_Engelli_Kadınlara_Yonelik_Siddet_2013_2014.pdf [son erişim 20 Ekim 2019]

20 Nuran Talu. 2018. Türkiye’de İklim Değişikliğine Kadın Çözümleri. https://issuu.com/nurantalu/docs/_klimvekad_n_kdd_ubat_2018 [son erişim 20 Ekim 2019]

CEDAW Komitesi'nin Nihai Görüşler'inde²¹ de vurguladığı gibi, sivil toplum üzerindeki kısıtlamalar Türkiye'de devlet ve bağımsız kadın örgütlerinin uzun yıllar sonunda elde ettikleri toplumsal cinsiyet eşitliği yönündeki kazanımlarına zarar vermektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği gündemi konusunda devlet – sivil toplum işbirliği olanakları neredeyse ortadan kalkmıştır; devletin güçlü bir şekilde kutuplaştırılmış siyasi atmosferin de katkısıyla hükümet yanlısı STK'larla çalışmayı tercih etmesi nedeniyle. Özellikle de ülkenin doğusundaki kadın örgütlerini hedef alan OHAL uygulamaları, son on yılda yükselen muhafazakârlık ile birleşince, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın haklarını savunan bağımsız örgütlerin, sivil toplumun sesinin duyulmasını engellemiştir.

Ayrıca OHAL uygulamaları içerisinde 2016'da içinde kadın örgütlerinin de (11 örgüt) bulunduğu 370 dernek kapatılmıştır. Merkezi idare tarafından yönetimlerine el koyulup kayyum atanan belediyelerde yer alan 43 kadın merkezi de kapatılmıştır. Bu kurumların varlıklarına ve şiddet başvurusunda bulunan kadınların kayıtlarına el koyulmuştur. Bu sebeple birçok ilde kadınların başvurabilecekleri hiçbir danışma merkezi kalmamıştır.²² Danışma merkezlerinin gizlilik ilkesine güvenerek başvuran bu kadınlar için ciddi bir güvenlik tehdidi ve hak ihlali ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de özellikle son üç yıldır basın açıklaması dahil demokratik eylemlerin çoğu yasaklanarak engellenmiştir. 8 Mart dünya kadınlar günü, 25 Kasım kadına yönelik şiddetle mücadele günlerinde bazı illerde açıklama, yürüyüş, etkinlik yapmak için bir araya gelen kadınlar polis şiddetine maruz kalmış, gözaltına alınmış, tutuklanmışlardır. İçlerinde kadın hakları savunucularının da olduğu hak savunucularının maruz kaldığı soruşturma, haksız gözaltı ve tutukluluklar ifade ve örgütlenme özgürlüğünü ortadan kaldırmaktadır.

Tüm bunların yanı sıra, ülkenin başkentinde Nisan 2019'a kadar iki yıl süreyle LG-BTQI+ örgütlerinin etkinliği ve her türlü LG-BTQI+ konulu etkinlikler yasaklanmıştır. Yasak, bölge mahkemesinin kararı ile kaldırılmasına rağmen fiilen herhangi bir LG-BTQI+ etkinliği yapılamamakta, LG-BTQI+'ler ve LG-BTQI+ örgütleri siyasi irade ve destekçisi medya kuruluşları tarafından sürekli hedef gösterilmektedir.

“Küresel Bağımsız Bir Kadın Kuruluşu” Önerisi

Feminizm karşıtlığı ve aşırı sağ hareketler küresel çapta yükseliştir. Eşitsizliklere, şiddete, insanlık dışı onur kırıcı hareketlere, haksız gözaltı ve tutuklamalara ya da diğer hak ihlallerine maruz kalma riski artmakta ve özellikle kadınlar ve kız çocukları haklarından ve özgürlüklerinden mahrum bırakılmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği birçok ülkede sekteye uğramakta, bu konuda geri gidişler ya da

21 CEDAW Komitesi Türkiye'nin 7. Dönemsel Gözden Geçirmesi Hakkında Nihai Görüşleri, CEDAW/C/TUR/CO/7, 25.07.2016, sf. 14.

22 Avrupa Konseyi Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddeti Engelleme ve Bunlarla Mücadele Etme Sözleşmesi hükümleri üzerine hazırlanan Türkiye'nin İlk Raporu konusundaki Gölge Sivil Toplum Raporu, (Eylül 2017), sf. 19.

eşitliğe karşı çıkışlar bulunmaktadır. Dikkat çekici bir şekilde bu tepkilerle çok uluslu ve iki yönlü kurumlar ve kuruluşlarda da karşılaşılmaktadır.

Daralan demokratik alanlar ile bunların sivil toplum ve özellikle de kadın örgütleri, feminist örgütler ve kadın hakları savunucuları üzerindeki etkilerine acilen odaklanma ihtiyacı bulunmaktadır. Bu ihtiyacın elzemliği, hükümetlerin, çok uluslu alanlarda sergiledikleri, kadın örgütlerinin çalışmalarına direngen karşı duruşlarından da anlaşılmaktadır.

Hükümetlerin bu tavrına karşılık, kadın aktivistlerin, kadın hakları savunucularının ve LGBTIQ+ örgütlerinin güvenle, doğrudan başvurabilecekleri bağımsız bir kuruluş bulunmamaktadır. Kadınların ve kadın örgütlerinin, süregelen şiddet, istikrar-sızlık ve yapısal eşitsizlikler sebebi ile karşılaştıkları riskleri ve engelleri azaltmak için kapsayıcı, gerçek bir koruma sistemine ihtiyaç bulunmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve insan hakları konusunda CEDAW, GREVIO, İnsan Hakları Komitesi gibi bazı uluslararası izleme ve başvuru organları bulunsa da, bu organlardaki uzmanlar ülkelerinden bağımsız olarak çalışıyor olsa da bu kurumların tamamen bağımsız ve özerk olduklarından söz edilemez. Bunun sebebi, uzmanların aday gösterilmelerinin ve seçimlerinin doğrudan taraf ülkeler/hükümetler tarafından yapılmasıdır. Bu husus CEDAW (Madde 17) ve GREVIO Kural ve Süreçleri'nde (Kural 9) net biçimde belirtilmiştir. Dahası, bu organlar aday gösterim ve seçim süreçlerine kadın örgütlerinin katılımı için ya kısıtlı alan tanımakta ya da hiç alan açmamaktadır.

Ayrıca, hükümetlerin her yıl mart ayında, New York'ta bir araya gelerek kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları konusunda kararlar aldıkları, kadınların insan hakları konusunda hükümetler arası bir organ olan BM Kadının Statüsü Komisyonu, geçtiğimiz yıllarda kadın sivil toplum örgütlerine kapılarını büyük oranda kapatmıştır.

Özetlemek gerekirse, bazı ülkelerde eşitliğe dair yapılar ve de uluslararası kurumlar bağımsız kadın örgütleri için ya hiç yer açmamakta, ya da asgari düzeyde alan açmaktadır (haklar konusunda ileri düzeyde politikaları olan ülkeler bu tanımlamanın dışındadır). Dahası, son yıllarda hükümetler giderek artan sayıda kendi güdümünde 'sivil toplum kuruluşu' oluşturmakta ve bu şekilde sivil toplumla birlikte çalıştıkları algısı yaratmaya çalışmaktadır. Bu durum bağımsız kadın örgütlerinin marjinalize edilmesine ve politika yapım süreçlerinden tamamen dışlanmasına sebep olmaktadır.

Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda, **dünya çapında kadınların ve kadın örgütlerinin başvurabilecekleri, parçası olabilecekleri ve kendi hayatlarını etkileyecek politika ve usullere karar vererek uygulayabilecekleri "bağımsız bir kuruluş"**un bulunmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Var olan kuruluşların kadının insan hakları konusunda yeterli tepkiyi verememe-

si sebebiyle **toplumsal cinsiyet konusundaki hesap verebilirliği tekrar kurum-sallaştırmak acil bir ihtiyaçtır.** Tüm kadınların ihtiyaçlarına ve şikâyetlerine çö-züm bulabilecek **güçte** bağımsız bir kuruluşun kurulmasının şimdi tam zamanı. Kadınların hiçbir engel (dil, coğrafya, sınıf vb.) olmadan başvurabilecekleri, işe yarayacak çözümler bulabilecekleri ve kadın hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, feminist değerler ve kadınların güçlenmesi konusunda politikalar geliştirebilecekleri bir kuruluş olmalı. Bu kurumun ayrıca şikâyet alma, kadın ve kız çocuklarına karşı yapılan suçları engelleme ve kadın ve kız çocuklarına karşı suç işleyenlerden **hesap sorabilecek yetkisi olmalıdır.** Kurum, ayrıca **hükümetlerin sorumluluklarını yerine getirmeleri için izleme sistemleri ve hesap verebilirlik yapıları geliştirmelidir.** Özellikle iç hukukun uluslararası sözleşmelere uyumlaştırılması doğrultusundaki eksik düzenlemelerin hızla tamamlanması ve uygulanması için baskı yapabilecek bir güce sahip olması gerekir.

Bu kuruluş Pekin+25 Küresel Forumları'nın çıktılarının uygulanmasını da izleyebilir. Ancak görevi yalnızca izlemek olmamalı, esas olarak kadınların başvurularına ve ihtiyaçlarına **karşılık vermelidir.**

Bu kuruluş çok ve yaygın merkezli bir yapıda, tüm farklılıkları ile kadınlar tarafından yönetilmeyi, **yatay bir örgütlenmeyi, yatay çalışma ilişkilerini esas almalıdır.** Bu kuruluş, küresel politika yapma ve izleme süreçlerinde sosyal bir ortak olarak çalışabileceği meşru bir zeminde durabilmesi için, **uluslararası kurumlar ve hükümetler tarafından da tanınmalı** ve var olan CEDAW, GREVIO, kadın hakları ve insan hakları konusunda çalışan Özel Raportörler ve ilgili diğer kurumlara proto-koller yapma gücüne sahip olmalıdır.

Bu kuruluş acil ihtiyaçlara karşılık verebilmelidir. Yerelden kadınlar için önemli bir sorun olan dil bariyerini ortadan kaldırmaya dair çözümler üretebilmelidir.

Böyle bir kurumun hükümetler ve çokuluslu kurumlar karşısında meşruiyetini ve gücünü sağlayabilmek için neler gerekeceği, yapısının bu gücü sağlamak/ilerletmek için nasıl oluşturulabileceği gibi birçok sorunun yanıtları kadın örgütlerinin tartışmalarıyla bulunabilecektir.

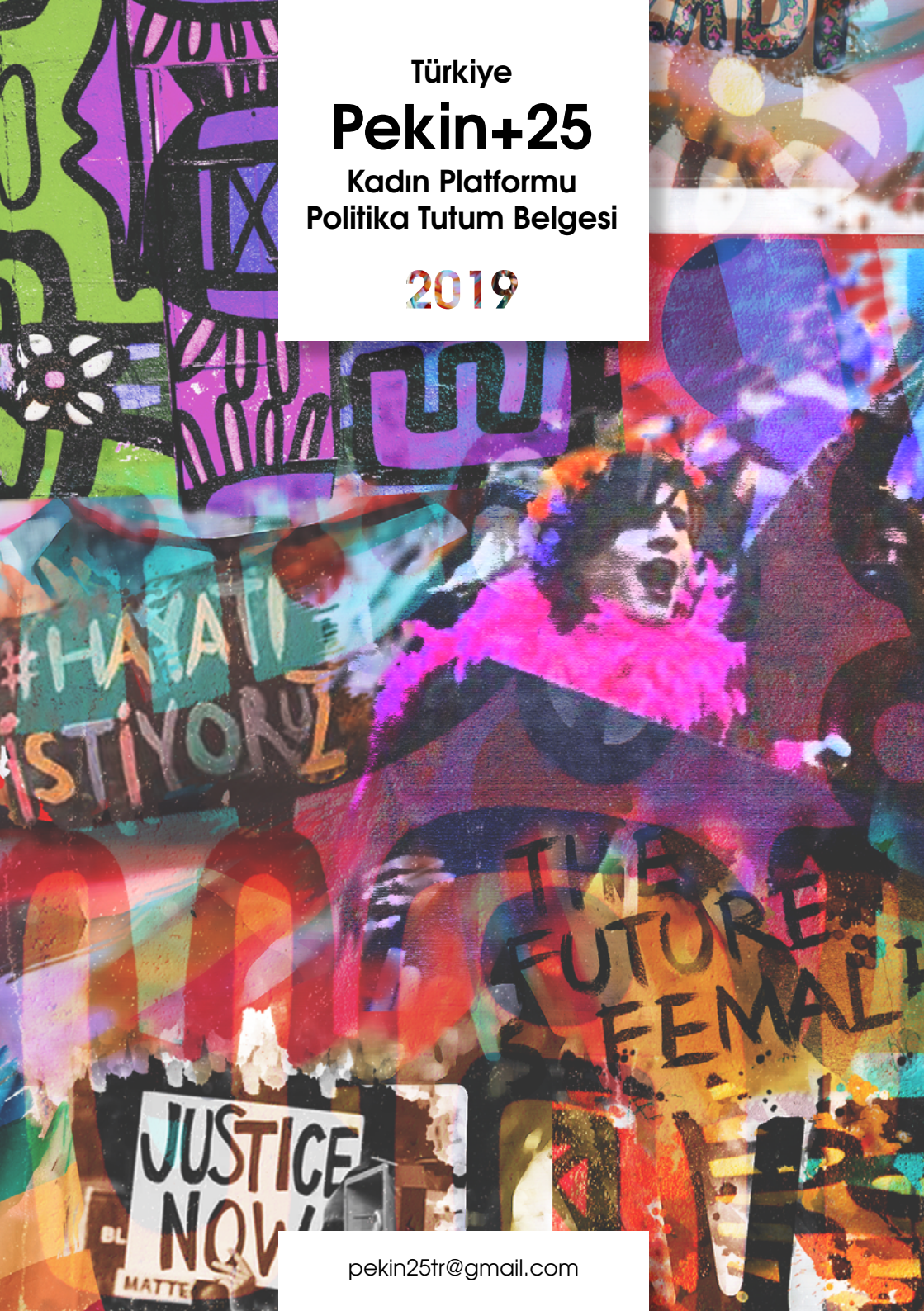
Kuruluşun finansmanı da önümüzdeki bölgesel ve küresel toplantılarda ele alınmasını umduğumuz tartışmaların önemli bir parçasıdır. Bağımsız kaynaklardan sponsorluklar aranabilir. Fonların devamlılığı ve yapısı da bu kuruluşun yapmayı amaçladığı elzem ve kapsamlı çalışmalar için önemli olacaktır.

Kadınların sahipleneceği ve yöneteceği böyle bir kuruluşun şekillendirilmesi için, bölgesel ve uluslararası Pekin+ 25 görüşmeleri sürecinde ve devamında koordinasyon halinde sürececek çalışmalar gerekecektir.

Kadınların ihtiyaçlarını karşılayacak küresel bir kuruluşu ihtiyaçımız var. Kadınlara eşitlik ve özgürlüğü sağlayabilecek bir dünyaya ihtiyaçımız var. Zaman güçlü değişliklerin zamanı!

Türkiye
Pekin+25
Kadın Platformu
Politika Tutum Belgesi

2019

pekin25tr@gmail.com